

BESZÁMOLÓ

ORSZÁGOS KITEKINTÉS PANNONHALMÁRÓL AZ EKE KONFERENCIA ELSŐ NAPJA

▶ BÁCSKAI-HORVÁTH HAJNALKA

Piarista Központi Könyvtár

„...felejem, ami mögöttem van, és nekifeszülök annak, ami előttem van” (Fil 3,13b) – szölt az Egyházi Könyvtárak Egyesülése konferenciája mottója. Az előadók a könyvtárak, egyházi könyvtárak helyzetét, a kihívásokat és a lehetőségeket vették száma folyamatosan változó világunkban.

Szóllás Péter, aki 2019-től az Emberi Erőforrások Minisztériumának keretein belül a Könyvtári és Levéltári Főosztály vezetője, az elmúlt évek legfontosabb jogszabályi változásait tekintette át: így a webarchiválás elindításához szükséges jogszabályi környezet megalkotását, az új kötelempéldány rendelet megalkotását, a könyvtári dolgozók közalkalmazotti munkaviszonyának változását. Emlékeztetett a könyvtári területre fordított források emelkedésére: az **Országos Dokumentumellátási Rendszerre** fordított összeg

másfélszeresére nőtt, a minisztérium támogatással ingyenesen érhetőek el a Könyvtári Intézet továbbképzései, [Közgyűjteményi Digitalizálás Stratégiára](#) 5,1 Mrd Ft-nyi támogatást kapott. Szóllás munkáját 2022-től immáron a Kulturális és Innovációs Minisztérium kötelékében látja el, ennek kapcsán kiemelte, hogy jelentősen megerősödött a kulturális terület szerepe, lehetőségei. A jövőre nézve két fontos feladatot nevezett meg: „[a kulturális innováció és az innovációs kultúra](#)” terjesztését, és ezek megvalósítását a könyvtárak mindennapi működése során.

[Rózsa Dávid](#), az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója a Szóllás Péter által felvázolt jogszabályi változásokat fejtegette ki részletesebben, bemutatta azok gyakorlati alkalmazását. 2021. január 1-jétől a magyar vonatkozású webarchiválás a nemzeti könyvtár feladata. Nyilván a teljes webtér nem archiválható, hanem egy kialakított módszertan révén próbálják meg reprezentálni a jelen kulturális örökségét. Így évente két alkalommal egy archiváló robot fut végig a [.hu-ra](#) végződő webhelyeken, valamint a határon túli és a diaszpóra magyarság internetes jelenlétét is rögzítik, emellett pedig évi 4 alkalommal egy szűkebb merítést archiválnak. Végeznek esemény alapú archiválást is, így például a [Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszussal](#) kapcsolatban minden elérhető tartalom

rögzítésére tettek kísérletet. Rózsa Dávid elmondta, hogy a kormány 2016-os határozata értelmében az OSZK-ban az **Országos Könyvtári Rendszer (OKR)** keretében, a **Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökséggel (KIFÜ)** együttműködve, európai szinten is a legjelentősebbek közé tartozó digitalizációs központot tudtak kialakítani. A 2017–2021 között zajló infrastrukturális beruházást követően elkezdődhetett az ipari digitalizálás, a korábbi 1,2 millió oldal helyett évi 10 millió oldalt tudnak már feldolgozni. A projekt mintegy 22e Tbyte-nyi adat felhőalapú tárolását teszi lehetővé, szándékaik szerint ez nemcsak az OSZK, hanem akár a teljes hazai könyvtári rendszer tartamainak online megőrzését biztosíthatja. Digitalizálási tervükben számolnak más könyvtárak együttműködésével, megrendelésével, így biztatta az EKE tagjait is, hogy használják ki az OSZK digitalizáló kapacitását. Kiemelten fontos területként kezelik a digitális vagyon közzétételét. Rózsa elismerte, hogy ebben ma sok hiányosság van. Céljuk a **Magyar Elektronikus Könyvtár (MEK)** megújítása, melyet központi tartalomszolgáltató oldallá kívánnak fejleszteni. Véleménye szerint a nemzeti könyvtár mindenkié, törekednek arra, hogy használóinak körét jelentősen bővítsék, így a jelenleginél sokkal többféle digitális tartalomszolgáltatás előkészítse van folyamatban, de például különféle tárlatok, kiállítások szervezésével is ugyanezt szeretnék elérni. Rózsa kiemelte, hogy szerinte egyféle könyvtár van, vonatkozik ez a megyei, városi, szak-, de akár az iskolai könyvtárakra is, és az OSZK integráló szerepet vállal a könyvtárak között. Célul tűzték ki az innovációs stratégiák használatát, ennek kapcsán elmondta, hogy az OSZK munkatársai is részt vettek abban a projektben, melyben mesterséges intelligencia

segítségével lehetővé vált kéziratok olvasása. Az országos könyvtári fejlesztések között beszélt a **MOKKA**, az **Országos Könyvtári Platform (OKP)**, a **Nemzeti névtér 2.0** lassan előrehaladó fejlesztéseiről, valamint a **Kulturális Statisztikai Adatgyűjtő Rendszer (Kultstat)** elkészültéről, mellyel településszintig szűrhető adatok nyerhetőek a könyvtárak működéséről. Az OSZK és vele együtt a Könyvtári Intézet kulcsszerepet játszik a szakemberek képzésében, akkreditált képzésekkel segítik nemcsak a könyvtárosok továbbképzését (vezetőképzés, digitalizálási, kommunikációs képzés), hanem a hiányzó könyvtárosok pótlására segédkönyvtárosi, könyvtárkezelői képzéseket is indítanak.

Dejcsics Konrád OSB a Pannonhalmi Főapátság kulturális küldetéséről beszélt előadásában, **Újat és régít** címmel. Ahogy rámutatott, munkájuk középpontjában a világgal való párbeszéd áll, egyház és világ kapcsolatának új koordináta-rendszerében a régít és újat egyszerre akarják bemutatni, szerepüket leginkább az „és”-ben látják, hogy így megjeleníthetővé tegyék az **„egy Pannonhalmát”**. Az apátság az elmúlt években jelentős – multinacionális cégektől kölcsönzött – szervezetfejlesztési átalakuláson ment keresztül. A **Kulturális Igazgatóságon** belül működik

a könyvtár, a levéltár és a múzeum mellett a rendezvény- és a kiadványszervezés is. Küldetésnyilatkozatuk szerint bencés értékekre alapozva évenként meghatároznak egy témát, melyről kulturális tartalmakat készítenek, ezzel társadalmi párbeszédet kezdeményeznek (pl. 2018: *Kibékülés*, 2019: *Csend*, 2022: *Megújulás*, 2023: *Zarándokút* stb.). A gyűjtemények a tervszerű feldolgozás mellett kiállításait ezen témákhoz illeszkedve tervezik, de e témák visszaköszönek a könyvkiadásban, a rendezvények szervezésekor, a pedagógiai és művészeti képzésben. Tudományos konferenciákat éppúgy szerveznek, mint szélesebb nyilvánosságnak szánt fesztiválokat. Kiemelten kezelik a kortárs művészek bekapcsolását a vérkeringésbe, évről évre meghívják kiemelkedő festőket (pl. *Krajcsovics Éva*, *Trapp Dominika* stb.), hogy készítsenek az apátsággal kapcsolatos műveket, víziójuk szerint ez idővel a 20. század első évtizedeinek pannonhalmi korszakává állhat össze. Ugyanilyen fontos az írórezidencia-programjuk, neves írókat, költőket – vallási elköteleződéstől függetlenül – látnak vendégül

otthonukban (Györffy Ákos, Nadas Péter stb.), remélve, hogy az itteni hangulat, élmények valamilyen formában visszaköszönnek majd az irodalmi alkotásokban. Jelenleg nagy erővel készülnek 2024-re, az apátság építésének 800 éves évfordulójára. Dejcsics Konrád előadásában emlékeztetett arra, hogy a saját tevékenységünket soha sem szabad célnak látni, csak felhívó jelnek, ami által Krisztus megnyilvánulhat.

Ásványi Ilona, a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár igazgatója az egyházi könyvtárak helyzetét, útkeresését tekintette át. Az egyházi könyvtárak 1950 után lassan porosodó könyvraktárakká váltak, a rendszer-váltás után új politikai, gazdasági, szakmai helyzetben kellett újradefiniálniuk önmagukat. Újraindításukhoz, gazdasági működtetésükhöz nagy segítséget jelent(ett) az államtól a

vatikáni megállapodás révén folyósított állami közgyűjteményi támogatás. Szakmai útkeresésben, a könyvtárak státusának elismerésében kulcsszerepet játszott az EKE 1994-es megalakulása, valamint a 2006–2012 között elvégzett szakfelügyeleti vizsgálatok, ebben az időben több könyvtár nyilvános könyvtári státust kapott, ezzel megerősítették helyüket a magyar könyvtári hálózatban. Ásványi Ilona előadásában kiemelte, hogy az öntudatra ébredés első szakasza inkább a muzeális állománnyal bíró egyházi könyvtárakhoz köthető, melyek számos ritkaság, hungarikum egyedüli őrzőiként a nemzeti vagyon

kiemelt birtokosai, ők muzeális gyűjteményük kutathatóvá, fogyaszthatóvá tételével közfeladatokat vállaltak. Szerinte a 2010-es évek második felétől tapasztalható az öntudatra ébredés második szakasza, ebben a felsőoktatási könyvtárak játszottak kulcsszerepet, melyek modern teológiai könyvtárként, szakkönyvtárként definiáljuk magukat. „Elég a mának a maga baja” – idézte Ásványi Ilona Máté evangéliumát (Mt 6,34). Napjaink egyik legnagyobb kihívása a könyvtárakban a szervezeti kultúra fejlesztése, az összegyűjteményi szemlélet megvalósítása, ennek jó példajaként hozta fel az Evangélikus Országos Gyűjtemény vagy a Pannonhalmi Főapátság működését. A másik legégetőbb problémának az elöregedő munkaerőt, és az ennek nyomán jelentkező humán erőforrás hiányát jelölte meg. Ugyanakkor gondolatait bizakodóan zárta, hangsúlyozta, hogy az egyes könyvtárak sikerei összeadódnak, és együtt az egyházi könyvtárak sikereiként jelennek meg, melyet az EKE feladata artikulálni szakmai és politikai döntéshozók előtt.

A tartalmas előadások bizonyára mindannyiunk számára sok ötletet, motivációt adhattak, adhatnak mindennapi munkánk folytatásához a könyvtárainkban. ►